

Dissabte, 9 d'abril de 2022, 20h
Sala Simfònica de l'Auditori Municipal Enric Granados

RÈQUIEM DE VERDI

Maribel Ortega, soprano

Laura Vila, mezzosoprano

Albert Casals, tenor

Gerard Farreras, baix

Cor Amics de l'Òpera de Sabadell, Daniel Gil de Tejada, director

Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados de Lleida

Xavier Puig, director

Coral Mixta d'Igualada, Alfred Cañamero, director

Orquestra Simfònica del Vallès

Xavier Puig, director

GIUSEPPE VERDI (1813-1901)
Rèquiem en Re menor

1. Rèquiem i Kyrie (quartet solista, cor)

2. Dies Irae

Dies Irae (cors)

Tuba Mirum (cors)

Mors stupebit (baix)

Liber scriptus (mezzosoprano, cor)

Quid sum miser (soprano, mezzosoprano, tenor)

Rex tremendae (solistes, cor)

Recordare (soprano, mezzosoprano)

Ingemisco (tenor)

Confutatis (baix, cors)

Lacrymosa (solistes, cor)

3. Offertorium

Domine Jesu

Hostias et prece

4. Sanctus (Doble cor)

5. Agnus Dei (soprano, mezzosoprano, cor)

6. Lux aeterna (mezzosoprano, tenor, baix)

7. Libera me (soprano, cor)

El Rèquiem de Verdi: sacre, civil, col·lectiu i personal

Motivat per la mort de Rossini el 1868, i enmig de la construcció identitària i política d'Itàlia promoguda pel Risorgimento, Verdi va proposar al seu editor, Giulio Ricordi, la creació d'un Rèquiem amb la participació de diversos compositors, com a homenatge litúrgic. La iniciativa finalment no va reeixir i Verdi va modificar el "Libera me" que havia escrit i el va inserir en la missa de difunts que, a títol personal, va escriure el 1874 per a l'humanista, novel·lista i líder del nacionalisme italià Alessandro Manzoni (1785-1873), amb qui l'unia una admiració mútua. I és que a Verdi, com en Brahms o Vaughan Williams, el seu agnosticisme i anticlericalisme no li va impedir explorar el terreny religiós. No debades, va ser un mestre a escenificar la mort d'alguns dels seus protagonistes operístics des d'un tractament profundament humà, sense cursileries ni efectisme.

Hereu de l'aprofundiment en la interioritat, l'espiritualitat i la ressacralització de l'art pròpies del segle XIX, el Rèquiem bascula entre el misteri, l'esperança i el drama subjectiu en què la mort és una mena d'emancipació presentada per un potent i excepcional d'unitat, cohesió emocional i coherència estilística, pròpies d'un dramaturg —místic?—, que deixen en boutade d'època afirmacions com la del director d'orquestra Hans von Bülow, que el va considerar "una òpera vestida per a l'Església". Anys més tard, en una carta al compositor, se'n va retractar.

Es tracta d'una obra complexa i exigent, de vegades senzilla en les combinacions i en algunes estructures, però, alhora, riquíssima en els detalls i els matisos. Requereix una planificació excel·lent per integrar l'extrem i heterogeni ventall de contrastos i recursos que voregen l'expressionisme.

En la textura, per exemple, juga amb números per als solistes, com el "Quid sum miser", el "Recordare" o l'Offertorium, combinats amb la delicadesa de l'"Agnus Dei" i de la pregària "Lux aeterna" (amb passatges a capella) o amb fragments polifònics de caràcter totalment oposat, com l'exultant "Sanctus" i la seva fuga coral, a més d'acompanyaments cambrístics i despullats.

En les dinàmiques progressa amb pauses (com la prèvia a l'"Offertorium") i silencis — alguns de sobtats—, i des de la quietud i la intensitat mínima (al començament i al final de l'obra) fins a fortíssims i moments d'explosió, com el feréstec "Dies irae" (que reapareix tres vegades al llarg de l'obra), de línies cromàtiques i de gran tensió, amb el peculiar efecte a contratemps del bombo amb un so dur i sec. És el precedent de l'anunci de la segona vinguda de Crist, del Judici Final i de la súplica de perdó i salvació, que exposen el "Tuba mirum", amb el reforç de trompetes fora d'escena, en una clàssic tòpic apocalíptic, i les àries "Mors stupebit" del baix, "Liber scriptus" de la mezzosoprano i "Ingemisco" del tenor.

En el tractament vocal combina l'arioso i la volada lírica amb la declamació, el xiuxiueig i el parlato, que coexisteixen amb el gregorià i el cant pla. I també hi ha girs operístics, com els del "Lacrymosa" i el del monumental "Libera me", que, a manera de gran escena, sintetitza el desplegament creatiu amb el protagonisme de la soprano (en tessitura, cant, dicció i dinàmiques). Aquí Verdi reintrodueix el "Dies irae" i el "Requiem aeternam", que tanca la soprano amb un arriscat i delicat si bemoll agut pianíssim abans del retorn del "Libera me" en forma de fuga —en el qual la solista puja al do sobreagut, després d'un emfàtic uníson del conjunt. Un últim prec en parlato clou aquesta obra mestra sacra però no litúrgica, amb voluntat d'homenatge civil i personal, que es va estrenar el 22 de maig de 1874 a Milà.

Albert Ferrer Flamarich
Musicògraf i historiador de l'art

Cor Amics de l'Òpera de Sabadell

Daniel Gil de Tejada, director

Ensems amb la fundació de l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell (AAOS) es va crear el Cor. La seva primera intervenció fou amb l'òpera *Madama Butterfly* de Puccini el 7 d'octubre de 1982, dia de la presentació al públic de l'AAOS. Els 39 anys que han transcorregut i les 922 representacions d'òpera, sarsuela i concert han conferit al Cor una experiència molt forta dintre del món de la lírica. Ha actuat al Gran Teatre del Liceu en substitució del seu cor en l'òpera *Maria Stuarda*, i el públic i la premsa l'han elogiat. Després de l'incendi del Gran Teatre del Liceu, es va crear una Federació d'Associacions d'Amics de l'Òpera de Catalunya, presidida per Mirna Lacambra, en pro de la reconstrucció del Teatre, i el primer que va actuar a la Rambla de Barcelona, davant del Teatre del Liceu, fou el Cor de l'AAOS. El Cor està format per una seixantena de cantaires de Sabadell, Barcelona i comarca. L'any 2003 va assumir la direcció del cor el mestre Daniel Gil de Tejada. També compta amb la col·laboració de la pianista Andrea Álvarez. A partir del 1989, participa en el cicle *Òpera a Catalunya*, que, organitzat per l'AAOS, porta l'òpera a diverses poblacions catalanes.

Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados de Lleida

Xavier Puig, director

Creat l'octubre del 1997, duu a terme una intensa tasca de difusió de la música simfonicocoral. Ha ofert concerts tot sol i amb les formacions més prestigioses de Catalunya. Des de la seva creació el cor fou dirigit pel mestre Manuel Valdivieso, assistit per Antoni Pujol. També l'han dirigit Jordi Casas, Mireia Barrera, Edmon Colomer, Salvador Mas i Heribert Breuer, entre d'altres. A partir de la temporada 2002-2003, n'és el director Xavier Puig Ortiz. El cor participa activament en la programació de l'Auditori Enric Granados com a cor titular.

Coral Mixta d'Igualada

Alfred Cañamero, director

"La Mixta" va néixer l'any 1955, i des del 1995 n'és el director Alfred Cañamero. El repertori que ha treballat comprèn des d'obres del Renaixement fins a autors contemporanis, a més de cançons tradicionals i populars. Algunes de les obres més destacades que ha interpretat a cappella són el Rèquiem de José M. Azurmendi (estrena), A Ceremony of Carols de Benjamin Britten, Totentanz d'Hugo Distler i un bon recull de madrigals de Monteverdi. Amb orquestra ha cantat el Rèquiem de Mozart, el Rèquiem de Fauré, la Passió segons sant Joan de J. S. Bach, Un rèquiem alemany de Brahms, l'Stabat Mater de J. Haydn, el Rèquiem de Gounod, el Rèquiem de Cimarosa o la Passió segons sant Lluç de Telemann.

Xavier Puig, director

És director titular de l'Orquestra Simfònica del Vallès, del Cor de Cambra de l'Auditori "Enric Granados" de Lleida, i director principal del Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana i de l'Orquestra de Girona. Nascut a Cervera (Lleida), on començà els seus estudis musicals amb el piano i el violí, per ampliar-los amb la composició al Conservatori Professional de Badalona. Paral·lelament s'inicià en la direcció coral amb Josep Prats, Johan Duijck, Laszlo Heltay, Jordi Casas i Pierre Cao, i posteriorment amplià la formació orquestral amb el mestre Salvador Mas a Barcelona i amb Leopold Hager a la Universitat de Viena. Ha estat director assistent de la JONDE (Joven Orquesta Nacional de España) i de l'OBC (Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya). Ha estat director convidat per nombroses orquestres del país, amb una especial vinculació amb l'Orquestra Terrassa 48. És professor d'orquestra i direcció a l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya) i dirigeix el Curs de Direcció d'Orquestra de Terrassa des de 2017. Ha enregistrat obra d'autors catalans i diversos programes divulgatius per a TV3. Fou fundador i director artístic de les 6 primeres edicions del Festival de Pasqua de Cervera, dedicat a la música clàssica catalana.

Orquestra Simfònica del Vallès (OSV)

Va néixer el 1987 en el si de l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell i molt aviat s'estructurà com una societat anònima laboral, en què els treballadors en són alhora els propietaris. La seva activitat se centra a la ciutat de Sabadell, amb una temporada pròpia i com a orquestra del circuit Òpera a Catalunya, i al Palau de la Música Catalana, amb el cicle de concerts Simfònics al Palau. N'han estat directors titulars Albert Argudo, Jordi Mora, Salvador Brotons, Edmon Colomer, David Giménez Carreras, Rubén Gimeno i James Ross. Des del setembre del 2018 ho és Xavier Puig. Ha rebut el Premi Nacional de Música 1992, atorgat per la Generalitat de Catalunya, i la Medalla d'Honor 2012 de la ciutat de Sabadell.

Orquestra simfònica del Vallès

Patrocinadors i col·laboradors principals

Patrocinadors

Mitjà oficial

